

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI ZBOR
Raziskovalno-dokumentacijski sektor

DIASPORA V PARLAMENTIH

Primerjalni pregled (PP)

Avtorja: dr. Katarina Žagar

mag. Andrej Eror

SLOVENIJA JE DEMOKRATIČNA REPUBLIKA. SLOVENIJA JE PRAVNA IN SOCIALNA DRŽAVA.
SLOVENIJA JE DRŽAVA VSEH SVOJIH DRŽAVJANK IN DRŽAVLJANOV, KI IZSELJUJE IN SPODNE.
V SLOVENIJIIMA OBLAST LJUDSTVO DRŽAVLJANKE IN DRŽAVLJANI, IZSELJUJUJO IN VOLJAMI.
PO NAČELU DELITVE OBLASTI NA ZAKONODAJO, IZVISEVANJU IN TEKELI MA TRENUTNI NEODTULJIM PRAVIC SLOVENSKEGA NARODA DO SAMOVLJOCBEE.

Št. naročila: 8/2019

Datum in kraj: Ljubljana, 15. 3. 2019

Kontakt:

Raziskovalno-dokumentacijski sektor:

mag. Tatjana Krašovec, vodja, tatjana.krasovec@dz-rs.si

Raziskovalni oddelek:

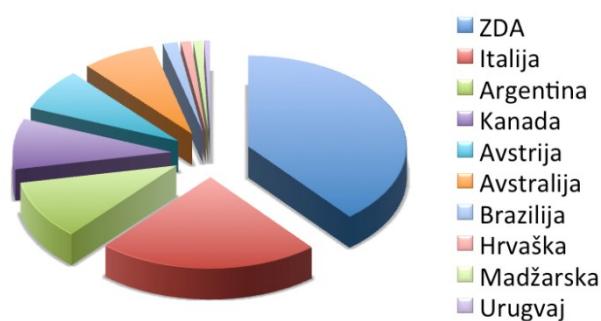
mag. Igor Zobavnik, vodja, igor.zobavnik@dz-rs.si

Gradivo ne predstavlja uradnega mnenja Državnega zbora!

I. UVOD

Po razpoložljivih podatkih živi izven Slovenije več kot 500.000 Slovencev.¹ Večina jih prebiva v sosednjih državah (zamejci), nekateri pa so se izselili v ostale evropske države in na druge kontinente. Slovence, ki živijo izven meja, poleg zamejcev, delimo še na zdome (ti so začasno zapustili Slovenijo zaradi gospodarskih razlogov) in izseljence (slednji stalno živijo v tujini). Največ izseljencev je v ZDA, Kanadi, Avstraliji, Argentini in v državah Latinske Amerike, pa tudi v Aziji in Afriki, (gl. graf 1) (Slovenci v zamejstvu in po svetu, spletna stran).

Graf 1: Države, v katerih živi največ slovenskih izseljencev

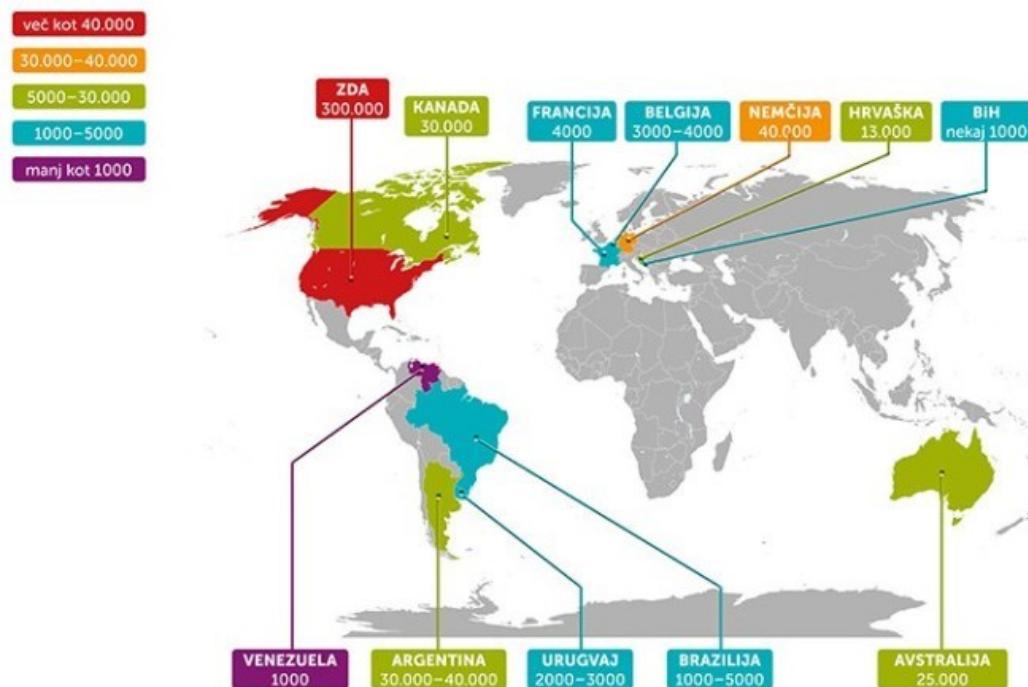
Vir: Slovenci v zamejstvu in po svetu, spletna stran: <http://eucbeniki.sio.si/geo9/2598/index4.html>, marec 2019.

Pogosto je v rabi tudi beseda diaspora, ki pomeni skupino oseb z isto etnično ali versko pripadnostjo in živi kot priznana manjšina v državi, kamor se je preselila iz domovine. Danes z besedo diaspora označujemo tudi izseljevanje kot tako (več: Diaspora, spletna stran). Slovar slovenskega knjižnega jezika označuje diasporo kot narodnostno ali versko skupnost, ki živi "raztresena" na ozemlju druge narodnosti ali vere (SSKJ). Glede na definicijo Mednarodne organizacije za migracije se pojmom diaspora nanaša na izseljence in njihove potomce, ki stalno ali začasno živijo izven svoje rojstne države in jih na njihovo izvorno okolje vežejo npr. čustvene vezi, fizični stiki in podobno (IIC, 2018). Pri definiranju pojma diaspora je pomembnih več kriterijev, med njimi tudi obstoj najmanj dveh generacij v diaspori (Butler v IIC, 2018); tako imenovana multigeneracijska struktura skupine - izseljenici, ki so pripadniki prve generacije, in njihovi potomci, ki so pripadniki druge generacije (širše: IIC, 2018).

Velikost slovenske diaspore v svetu prikazuje tudi slika 1.

¹ "Urad vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu ocenjuje, da je slovenskih zdomev, izseljencev ter njihovih potomcev okoli 500.000." Gl. Slovenci v zamejstvu in po svetu, spletna stran: <http://eucbeniki.sio.si/geo9/2598/index4.html>.

Slika 1: Številnost slovenske diaspora v svetu (IIC, 2017)

Vir: IIC (2017) v: IIC Klun Mojca (2018): Slovenska diaspora v svetu. Rokusova centrifuga, spletna stran: <https://rokusova-centrifuga.si/2018/02/26/slovenska-diaspora-v-svetu/>, 28. 2. 2019.

V nekaterih parlamentih ima diaspora svoje/ga predstavnike/ka v nacionalnih parlamentih.² Različne predstavnische organizacije slovenskih izseljencev so večkrat izrazile željo/pobudo, da bi tudi oni imeli svojega predstavnika v Državnem zboru oziroma v slovenskem parlamentu.³ Zaenkrat takšnega predstavnika v parlamentu nimamo.

Sestavo Državnega zbora in način volitev poslancev določa Ustava Republike Slovenije v 80. členu "Državni zbor sestavlja poslanci državljanov Slovenije in šteje 90 poslancev. Poslanci se volijo s splošnim, enakim, neposrednim in tajnim glasovanjem. V državni zbor se vedno izvoli po en poslanec italijanske in madžarske narodne skupnosti. Volilni sistem ureja zakon, ki ga sprejme državni zbor z dvotretjinsko večino glasov vseh poslancev. Poslanci, razen poslancev narodnih skupnosti, se volijo po načelu sorazmernega predstavninstva ob štiriodstotnem volilnem pragu za vstop v Državni zbor, pri čemer imajo volivci odločilen vpliv na dodelitev mandatov kandidatom" (Ustava RS, spletna stran).

V nadaljevanju prikazujemo evropske parlamente, v katerih ima diaspora svoje/ga predstavnike/ka. Opisujemo tudi, na kakšen način so izvoljeni. Nekatere odgovore smo našli v podatkovnih bazah Evropskega centra za parlamentarne raziskave in dokumentacijo (ECPRD - European Center for Parliamentary Research and Documentation), Interparlamentarne unije (IPU - Inter-Parliamentary Union) ter v ustrezni zakonodaji.

² O tem smo pisali v raziskovalni nalogi št. 52/2010: [Poslanci diaspore v nacionalnih parlamentih](#). Pripravili pa smo tudi raziskovalno nalogu št. 8/2012: [Delovna telesa za diasporo](#).

³ Npr. julija 2010 so udeleženci X. Vseslovenskega srečanja, ki je potekal v Državnem zboru, podprli aktivnosti v smeri pobude za spremembo ustawe, s katero bi Slovenci, živeči zunaj meja RS, dobili pravico do neposredne zastopanosti v Državnem zboru (gl. Eror, 2010).

II. PREDSTAVNIKI DIASPORE V NACIONALNIH PARLAMENTIH

Poslance/senatorje diaspore imajo npr. v naslednjih evropskih parlamentih: v Franciji, na Hrvaškem, v Italiji, na Portugalskem, v Romuniji in v Severni Makedoniji.

2.1 Francija

V Franciji je s spremembou 24. člena ustave iz leta 2008⁴ določeno, da mora biti v Narodni skupščini (*Assemblée Nationale*) in v Senatu zastopana diaspora (ECPRD 3695 in Eror, 2010).

Sistem zastopanja diaspore v francoskem Senatu je bil postavljen po koncu druge svetovne vojne predvsem zaradi francoskih državljanov, ki so živeli v francoskih kolonijah (Maroko, Tunizija, Indokina) (ECPRD 3695).

Od leta 2011 ima Senat 348 sedežev, od teh je 12 sedežev namenjenih senatorjem, ki predstavljajo francoske državljanje, ki živijo v tujini.⁵ Teh 12 senatorjev izvoli 534 elektorjev (*collège électoral*)⁶ (ECPRD 3695 in spletna stran Senata, *La representation des français établis hors de France*).

Zastopanost diaspore v Narodni skupščini pa je novejšega datuma. Prvič so bili poslanci diaspore predvideni z že omenjeno ustavno reformo iz leta 2008, leta 2011 pa je bila sprejeta ustrezna sistemska zakonodaja.⁷ Od volitev leta 2012 tako 11 poslancev zastopa diasporo (od 577 poslancev) (ECPRD 3695, spletna stran *Assemblée Nationale*, *577 Députés* in Eror, Blažič in Žagar, 2012).

Obstaja enajst volilnih okrožij diaspore (*circonscriptions*)⁸ ki zajemajo različno število držav. Na primer, drugo volilno okrožje zajema celo Južno Ameriko in karibske države, šesto pa zajema le dve državi (Švica in Lihtenštajn). Vsako volilno okrožje pa mora predstavljati približno enako število volivcev. Skupaj volilna okrožja diaspore predstavljajo skoraj 1,8 milijonov volivcev (ECPRD 3695 in *Assemblée Nationale*, *Français établis hors de France: Carte des circonscriptions*).

2.2 Hrvaška

Hrvaška ustava v 72. členu določa, da ima hrvaški parlament (*Sabor*) najmanj 100 in največ 160 poslancev. Njihovo točno število, pogoje in postopek volitev pa se opredeli z zakonom (73. člen).

---

⁴ Ustavni zakon št. 2008-724.

⁵ Francoski senatorji imajo šestletni mandat, vsake tri leta pa potekajo volitve za polovico sedežev. Volitve v Senat niso neposredne, ampak senatorje izvoli okoli 162.000 elektorjev. Senatorje v vsakem departmaju izvolijo elektorji (*collège électoral*), ki pa so izvoljeni predstavniki tega departmaja na splošnih volitvah: poslanci in senatorji, regionalni svetniki, občinski svetniki itd. Število senatorjev, izvoljenih v vsakem departmaju, se razlikuje glede na število prebivalcev (npr. 1 senator za Lozère, 5 v Bas-Rhin in 12 v Parizu) (spletna stran *Senat*, *Mode d'élection des sénateurs*).

⁶ Zakon 2013-659 iz julija 2013 je reorganiziral zastopanje francoske diaspore z ustanovitvijo 443 konzularnih svetovalcev, izvoljenih v tujini (*conseillers consulaires*). Prej je 12 senatorjev izbiralo približno 150 izvoljenih članov v Skupščini francoskih državljanov v tujini (AFE). Od reforme leta 2013 je število elektorjev zvišano na 534 (*collège électoral*). Sestavljajo jih 11 poslancev diaspore, 12 senatorjev diaspore, 443 konzularnih svetovalcev in njihovih 68 delegatov. Spremembe so tudi v sestavi Skupščine francoskih državljanov v tujini (AFE) (ECPRD 3695 in spletna stran *Senata*, *La representation des français établis hors de France*).

⁷ *Loi organique n° 2011-410 du 14 avril 2011 relative à l'élection des députés et sénateurs*.

⁸ Evropa – 6, Amerika – 2, Afrika – 2 in Azija in Avstralija - 1. Za več glej <http://www.assemblee-nationale.fr/14/qui/circonscriptions/099.asp>.

Sprememba ustave iz junija 2010 predvideva fiksno število poslancev, ki jih volijo na tujem. Tako je v ustavi v 45. členu po novem določeno, da imajo hrvaški državljeni brez prebivališča v Republiki Hrvaški v skladu z zakonom pravico izvoliti 3 poslance. Tako je ne glede na število volivcev, ki so glasovali, uvedeno fiksno število predstavnikov diaspore.⁹

Ustava v 45. členu tudi določa, da imajo hrvaški državljeni brez prebivališča v Republiki Hrvaški na parlamentarnih, predsedniških in volitvah v Evropski parlament ter na državnih referendumih pravico glasovanja, ki jo opravijo na volilnih mestih v diplomatsko-konzularnih predstavništvih tujih držav, v katerih imajo prebivališče (Ustava Republike Hrvaške, spletna stran).

Na osnovi rezultatov zadnjih volitev na Hrvaškem (14. 10. 2016) je v 9. mandatu Sabora 151 poslancev. Od teh so 3 izvoljeni v posebni volilni enoti (11. volilna enota),¹⁰ v kateri so volili hrvaški državljeni, ki nimajo prebivališča v Republiki Hrvaški (povzeto po spletnih straneh Sabora).

Zakon o volitvah poslancev (*Zakon o izborima zastupnika u Hrvatski sabor*) določa, da politične stranke in neodvisne liste volivcev postavijo kandidatne sezname (do 14 kandidatov) po volilnih enotah. Posamezen kandidat je lahko samo na enim volilnem seznamu in v eni volilni enoti (22. člen).

Državna volilna komisija pošlje diplomatsko-konzularnim službam vse volilne sezname po volilnih enotah (23. člen).

Zakon o volitvah poslancev posebej določa (v 43. členu), da volivci, ki nimajo prebivališča v Republiki Hrvaški, za listo kandidatov (seznam kandidatov) predlagajo najmanj šest, a največ štirinajst kandidatov za poslance.

Število poslancev, ki bodo izvoljeni z liste kandidatov v posebni volilni enoti volivcev, ki nimajo stalnega prebivališča v Republiki Hrvaški, pa se določi na naslednji način (44. člen):

- skupno število veljavnih glasov, prejetih na vsaki listi (*biračka masa liste*), se deli s številkami od 1 do 3, upoštevajo pa se tudi decimalne vrednosti. Od vseh dobljenih rezultatov je tretji rezultat skupni delitelj, s katerim se deli skupno število veljavnih glasov vsake liste kandidatov (*biračka masa liste*). Vsaka lista bo prejela toliko od treh poslanskih sedežev, kolikokrat skupno število njenih veljavnih glasov (*biračka masa liste*) vsebuje skupni delitelj, vključno z decimalnimi vrednostmi;
- upoštevajo se prednostni glasovi za posamezne kandidate, če njihovo število znaša najmanj 10 % glasov na posamezni listi (na kateri je ta kandidat);
- izbrani so tisti kandidati z vsake liste, ki so prejeli največje število prednostnih glasov. Če dva ali več kandidatov prejme enako število prednostnih glasov, se odloči na osnovi vrstnega reda na listi;
- če na podlagi prednostnih glasov ni izbrano toliko poslancev, kolikor pripada posamezni listi, preostale sedeže na tej listi dobijo poslanci na osnovi vrstnega reda na listi.

Zakon o volitvah poslancev v 70. členu določa, da Državna volilna komisija za volišča izven Republike Hrvaške najpozneje 10 dni pred volitvami objavi, kje so volilna mesta v tujini nahajajo ter kateri volivci glasujejo na posameznem volilnem mestu. Voli se osebno (74.

⁹ Prej je bila diaspora zastopana z večjim številom poslancev. Na primer, na volitvah decembra 2007 (6. mandat Sabora) je bilo izvoljenih 153 poslancev. Od tega jih je bilo 5 izvoljenih v posebni volilni enoti, v kateri so volili hrvaški državljeni, ki nimajo prebivališča v Republiki Hrvaški (glej Eror, 2010).

¹⁰ Zakon o volilnih enotah (*Zakon o izbornim jedinicama za izbor zastupnika u Zastupnički dom Hrvatskog državnog sabora*) določa 12 volilnih enot, 10 v Republiki Hrvaški, ena za pripadnike avtohtonih narodnih skupnosti ter ena za hrvaške državljanje v tujini. To se pravi, z zakonom je v 12. členu opredeljeno, da hrvaški državljeni, ki nimajo prebivališča na Hrvaškem, volijo v posebni 11. volilni enoti.

člen). Glasovanje na voliščih v diplomatsko-konzularni službi traja dva dni, konča pa se na dan, ko se konča glasovanje v Republiki Hrvaški (80. člen). Volilni odbor v diplomatsko-konzularni službi pošlje zapisnik o svojem delu in z volilnim materialom neposredno Državni volilni komisiji v roku 48 ur od zapiranja volišča (87. člen) (Zakon o izborima zastupnika u Hrvatski sabor, spletna stran).

2.3 Italija

Italijanski parlament je dvodom, sestavljata ga Poslanska zbornica in Senat. V Poslanski zbornici je 630 poslancev, od teh je 12 predstavnikov diaspore, senatorjev je 315, od teh je 6 predstavnikov diaspore.¹¹ Poslanec lahko postane vsak volivec, ki je na dan volitev dopolnil 25 let, senator pa, če je dopolnil vsaj 40 let (Ustava, 55. - 58. člen). Poslanci in senatorji, predstavniki diaspore, so izvoljeni po proporcionalnem sistemu (IPU, spletna stran), po Harejevem količniku (List of electoral systems by country, spletna stran).

Volitve predstavnikov diaspore natančneje ureja Zakon št. 459 (gl. *Legge 27 dicembre 2001, n. 459 "Norme per l' esercizio del diritto di voto dei cittadini italiani residenti all'estero,"* v nadaljevanju Zakon) (ECPRD 1861).¹²

Poslanci in senatorji – predstavniki diaspore se volijo v t. i. prekomorski volilni enoti, ki je razdeljena na naslednja geografska območja:

- Evropa,
- Južna Amerika
- Severna in srednja Amerika,
- Afrika, Azija, Oceanija in Antarktika (ECPRD 3131).

Volivci izvolijo predstavnike s seznamov/kandidatnih list v območjih, v katerih prebivajo. V vsakem območju je izvoljen en poslanec in en senator, preostali sedeži pa se razdelijo sorazmerno glede na število prebivalcev (ECPRD 3131).

Pravico do glasovanja imajo italijanski državljeni, ki prebivajo v tujini in so stari 18 let (za volitve poslancev) oziroma 25 let (za volitve v senat) ter so vpisani v volilni imenik (*electoral lists*). Volišča niso organizirana; glasujejo prek t. i. "glasovnic za odsotne" (*absentee ballot*). Konzulat pošlje najkasneje 18 dni pred volitvami vsem volivcem paket, ki vsebuje: volilni certifikat, glasovnico/glasovnice in manjšo kuverto, v katero jih je mogoče položiti, naslovljeno veliko kuverto s plačano poštnino, kandidatne liste, navodila ter besedilo volilnega zakona. Volivec pošlje izpolnjene glasovnice na konzulat deset ali več dni pred volitvami. Konzulat nato poskrbi za hitro dostavo glasovnic v Italijo, tako da jih je mogoče šteti skupaj z glasovnicami volivcev, ki živijo v Italiji (ECPRD 3131).

Italijanski državljeni, ki prebivajo v tujini, niso dolžni glasovati po pošti; zakon določa, da se volivec lahko odloči, da bo glasoval v Italiji, in sicer v volilni enoti, kjer je registriran kot volivec. V tem primeru mora o tem obvestiti konzulat do 31. decembra v letu pred iztekom mandata parlamenta, v primeru predčasnih parlamentarnih volitev pa v 10 dneh od določitve datuma volitev. Navedeno velja za glasovanje na volitvah in na referendumih (ECPRD 3131).

Italijanski volivci, ki živijo v tujini, so vpisani v poseben register (*AIRE - Anagrafe degli Italiani Residenti all'Estero*), ki je sestavljen ob pomoči lokalnih skupnosti¹³ in konzularnih evidenc

¹¹ Nekateri to označujejo kot posebnost: "Posebnost italijanskega parlamenta je, da so v njem zastopani italijanski državljeni, ki stalno živijo v tujini: 12 poslancev in 6 senatorjev se voli v štirih prekomorskih volilnih enotah" (Italija, spletna stran).

¹² Gl. <https://www.legislationonline.org/documents/action/popup/id/5084>.

¹³ Italijanske občine upravlja z AIRE, gl. https://www.esteri.it/mae/en/servizi/italiani-all-estero/aire_0.html.

ter se stalno posodablja. Po zakonu morajo namreč volivci sodelovati pri posodabljanju osebnih podatkov tako, da spremembe sporočajo konzulatu (ECRD 3131).

Pravico kandidirati v prekomorski volilni enoti imajo le italijanski državljeni, navedeni v registru AIRE (Tintori, 2013). Postopek izbire kandidatov natančneje opisuje zakon. V vsakem primeru pa velja, da:

- mora biti kandidatna lista (seznam kandidatov) oblikovana za vsako geografsko območje;
- da morajo biti kandidati rezidenti in volivci v ustreznem geografskem območju;
- da mora predlog vsakega seznama kandidatov podpisati najmanj 500 in največ 1000 volivcev, ki prebivajo v določenem geografskem območju;
- da je treba sezname kandidatov predložiti tajništvu Prizivnega sodišča v Rimu (Zakon št. 459).

Zakon tudi določa, da lahko več strank predloži skupne liste kandidatov. Seznam sestavlja število kandidatov, ki je najmanj enako številu sedežev in največ dvakrat toliko. Posamezen kandidat lahko kandidira le na eni kandidatni listi (Zakon št. 459).

Navedena ureditev velja od sprememb ustave iz leta 2000 in sprejetja zakona 2001 (ECPRD 3131). Pred tem diaspora ni imela možnosti niti glasovati iz tujine. To so lahko storili le, če so se bolj ali manj na lastne stroške fizično udeležili volitev v Italiji (gl. Overseas constituencies of the Italian Parliament, spletna stran).

2.4 Portugalska

Portugalska ima enodomni parlament (*Assembleia da República*) z 230 poslanskimi sedeži. Od tega 4 poslanski sedeži pripadajo dvema volilnim okrožjem¹⁴ diaspore – v enem volijo portugalski državljeni, ki živijo v drugih evropski državah (dva poslanca), ter v drugem tisti, ki živijo izven Evrope (dva poslanca) (ECPRD 3695 in Eror, 2010).

Politične stranke vložijo kandidatne sezname na sodišču s sedežem v Lizboni. Pri parlamentarnih volitvah so kriteriji za volilno pravico enaki kot za državljane na Portugalskem (starost volivca najmanj 18 let). Volitve se pa opravijo po pošti.¹⁵ Volilni sezname se stalno dopolnjujejo in se uporabljajo na vseh volitvah. Registracija volivcev iz diaspore je prostovoljna, kar pomeni, da morajo izseljenici sami sporočiti portugalskim diplomatsko-konzularnim službam svoj naslov na tujem, če želijo voliti. Državljeni v tujini lahko volijo, če so registrirani najmanj 60 dni pred volitvami (ECPRD 3695 in Eror, 2010).

2.5 Romunija

Romunski parlament sestavlja Poslanska zbornica in Senat. Število poslancev in senatorjev se določi z volilnim zakonom v sorazmerju s številom prebivalcev v Romuniji (61. - 62. člen Ustave, spletna stran). Za izvolitev Poslanske zbornice je norma zastopanja en poslanec na 70.000 prebivalcev, za Senat pa en senator na 160.000 prebivalcev (Chamber of Deputies, spletna stran).¹⁶

V Poslanski zbornici in Senatu ima svoje predstavnike tudi diaspora: štiri v Poslanski zbornici in dva v Senatu. Način volitev je za predstavnike obeh domov proporcionalni sistem (zaprete liste, *D'Hondtovega sistema*) (List of electoral systems, spletna stran).

¹⁴ Skupaj je 22 volilnih okrožji.

¹⁵ Pri predsedniških in evropskih volitvah ter referendumih državljeni na tujem osebno glasujejo na določenih volilnih mestih.

¹⁶ Po podatkih IPU je bilo na zadnjih volitvah neposredno izvoljenih 312 poslancev, 17 predstavnikov narodnih skupnosti ter 136 senatorjev (več gl. <http://archive.ipu.org/parline-e/parlinesearch.asp>).

Šest članov parlamenta zastopa do tri milijone državljanov, ki živijo v tujini. Volilne enote so razdeljene geografsko; glede na to, da ne temeljijo na številu državljanov, ki prebivajo v različnih državah in regijah, Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi meni, da bi bilo treba to spremeniti (gl. OSCE(a), spletna stran).

Zakon o volitvah (*Law 208 on the Election of the Senate and Chamber of Deputies*) določa, da romunski državljeni s stalnim prebivališčem ali prebivališčem v tujini uresničujejo svojo pravico do glasovanja v skladu z zakonom. Za organizacijo volitev se vzpostavi 43 volilnih enot; od teh je ena za romunske državljanе s stalnim prebivališčem ali prebivališčem v tujini (ECPRD 3131).

Za organizacijo volitev skrbi Stalni volilni organ (*Standing/permanent Electoral Authority*). V času volitev delujejo tudi različni volilni uradi in volišča (ECPRD 3131).

V nadaljevanju 23. člen zakona določa, da se za volivce, ki imajo stalno prebivališče ali prebivališče v tujini, organizirajo volišča na različnih krajih, tudi tam, kjer ni sedež diplomatskih predstavnosti ali konzulatov. Stalni volilni organ najkasneje v roku 30 dni od dneva objave datuma volitev sporoči Ministrstvu za zunanje zadeve kraje v tujini, v katerih naj bi se organizirala volišča, in njihovo število. Dejavnosti za pripravo in organizacijo glasovanja v tujini zagotavlja Volilni urad volilne enote za romunske državljanе v tujini, ki ga logistično podpira Ministrstvo za zunanje zadeve (ECPRD 3131).

Osebe, pooblaščene za upravljanje z volilnim imenikom, vključno z romunskimi državljeni v tujini, imenuje Stalni volilni organ. Vsak volivec je vpisan le v en volilni imenik (ECPRD 3131).

Zakon o glasovanju po pošti št 288 (*Law nr. 288 of 19 November 2015 on the vote by mail*) v 4. členu določa, da se mora volivca s stalnim prebivališčem ali prebivališčem v tujini, ki želi uveljavljati pravico do glasovanja po pošti, vpisati v volilni register. Vložiti mora pisno vlogo z datumom in podpisom ter jo osebno vročiti ali poslati po pošti diplomatskemu ali konzularnemu uradu. Rok za vpis določa Zakon o volitvah (ECPRD 3131).

Na volitvah lahko kandidirajo državljeni, ki imajo volilno pravico; kandidati za Poslansko zbornico morajo biti stari najmanj 23 let, kandidati za Senat pa 33 let. Kandidate lahko predlagajo politične stranke, koalicije in organizacije, ki predstavljajo narodne manjštine, ali pa kandidirajo kot neodvisni kandidati (OSCE(b), spletna stran).

2.6 Severna Makedonija

Sobranie Republike Makedonije sestavlja od 120 do 140 poslancev (62. člen, Ustava Severne Makedonije, spletna stran). Zakon o volitvah določa, da se v parlament izvoli 123 poslancev; 20 v vsaki od šestih volilnih enot, tri pa v volilni enoti, ki je organizirana za tujino in zajema Evropo, Afriko, Severno in Južno Ameriko, Avstralijo in Azijo (4. člen, Electoral code, spletna stran).

Sistem volitev je proporcionalni (zaprte liste kandidatov), sedeži se delijo na osnovi *d'Hondtovega* sistema. Iz volilne enote v tujini so lahko izvoljeni največ trije kandidati (IPU, spletna stran).

Kandidat za poslanca je kvalificirani volivec, star najmanj 18 let z makedonskim državljanstvom (IPU, spletna stran). Če je predlagatelj kandidatne liste skupina volivcev iz volilne enote v tujini, je treba zbrati vsaj 1.000 podpisov registriranih volivcev. Podpise se zbere pred uradnimi osebami na diplomatsko konzularnih predstavnosti, na način, ki ga določi Državna volilna komisija (61. člen, Electoral Code, spletna stran).

Zakon o volitvah v 50.a členu določa, da Državna volilna komisija takoj oziroma najkasneje dva dni po razglasitvi volitev Ministrstvu za zunanje zadeve predloži obvestilo o razglasitvi volitev. Ministrstvo za zunanje zadeve takoj oziroma najpozneje tri dni po prejemu obvestila diplomatsko-konzularnim predstavnikištvom predloži obvestilo, ki mora biti v makedonskem jeziku in cirilici, v jezikih skupnosti, naštetih v preambuli makedonske Ustave, in v uradnem jeziku dotične države. Obvestilo o volitvah mora biti objavljeno v vsaj enem od treh najbolj razširjenih nacionalnih časopisov, objava mora obsegati vsaj 1/4 časopisne strani. Obvestilo vsebuje podatke o datumu in vrsti volitev, poziv k javnemu pregledu seznama volivcev, podatek o tem, kateri dokumenti so potrebni, pojasnilo o tem, kdo lahko glasuje, kje bo potekalo glasovanje ipd. Javni poziv se objavi tudi na spletnih straneh: Ministrstva za zunanje zadeve, Državne volilne komisije in diplomatsko konzularnem predstavnikištvu (ECPRD 2743).

III ZAKLJUČEK

Tabela 1 prikazuje nekaj ključnih značilnosti volitev predstavnikov diaspore za države, ki imajo predstavnike v nacionalnih parlamentih.

Tabela 1: Zastopanost diaspore v nacionalnih parlamentih

DRŽAVA	Število vseh poslancev/ senatorjev	Predstavniki diaspore		Volilni sistem	Drugo
		Število poslancev/ senatorjev	Odstotek predstavnikov diaspore		
Francija					
Poslanska zbornica	577	11	1,9	Dvokrožni večinski sistem	-
Senat	348	12	3,4		
Hrvaška	151	3	2,0	Proporcionalni	D'Hondtov system
Italija					
Poslanska zbornica	630	12	1,9	Proporcionalni	Harejev količnik
Senat	315	6	1,9	Proporcionalni	
Portugalska	230	4	1,7	Proporcionalni	D'Hondtov system
Romunija					
Poslanska zbornica	Različno, glede na število prebivalcev	4	-	Proporcionalni	D'Hondtov sistem
Senat		2	-	Proporcionalni	
Severna Makedonija	120 -140	3	2,5 – 2,1	Proporcionalni	D'Hondtov sistem

Viri: Podatki iz naloge (gl. seznam virov) in ECPRD 3695, Croatia.EU in Electoral Reform.

V dvodomnih parlamentih so zastopani predstavniki diaspore v obeh domovih. Način volitev je v večini obravnavanih držav proporcionalen, razen v Franciji, kjer je večinski sistem.

Pripravila:

dr. Katarina Žagar

mag. Andrej Eror

IV LITERATURA IN VIRI

- Assemblée Nationale, 577 Députés, spletna stran: <http://www2.assemblee-nationale.fr/qui>, februar 2019.
- Assemblée Nationale, Français établis hors de France : Carte des circonscriptions, spletna stran : <http://www.assemblee-nationale.fr/14/qui/circonscriptions/099.asp>, februar 2019.
- Croatia.EU, Electoral system, spletna stran: <http://croatia.eu/article.php?lang=2&id=26> , marec 2019.
- Chamber of Deputies, Romunija, spletna stran: <http://www.cdep.ro/pls/dic/site.page?id=108>, 22. 2. 2019.
- Chamber of Deputies, Italija, spletna stran: https://en.camera.it/4?scheda_informazioni=30, 20. 2. 2019.
- Diaspora, Wikipedia, spletna stran: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Diaspora>, 20. 2. 2019.
- Electoral Code, spletna stran: <https://www.legislationline.org/topics/country/31/topic/6>, 26. 2. 2019.
- Electoral Reform, Two-Round System, spletna stran: <https://www.electoral-reform.org.uk/voting-systems/types-of-voting-system/two-round-system/>, marec 2019.
- Eror, Andrej (2010): Poslanci diaspose v nacionalnih parlamentih. Raziskovalna naloga št. 52/2010, spletna stran: https://fotogalerija.dz-rs.si/datoteke/Publikacije/Zborniki_RN/2010/Poslanci_diaspose_v_nacionalnih_parlamentih.pdf, februar 2019.
- Eror, Andrej, Blažič Janez, Žagar Katarina (2012): Delovna telesa za diasporo. Raziskovalna naloga št. 8/2012, spletna stran: https://fotogalerija.dz-rs.si/datoteke/Publikacije/Zborniki_RN/2012/Delovna_telesa_za_diasporo.pdf, 18. 2. 2019.
- ECPRD 3695: MPs election in the uninominal constituencies outside the country. European Centre for Parliamentary Research and Documentation, spletna stran: <https://ecprd.secure.europarl.europa.eu>, 22. 2. 2019.
- ECPRD 3131: Voting of citizens living abroad. European Centre for Parliamentary Research and Documentation, spletna stran: <https://ecprd.secure.europarl.europa.eu>, 22. 2. 2019.
- ECPRD 2743: Parliamentary elections: Voting for voters residing abroad (distance voting), spletna stran <https://ecprd.secure.europarl.europa.eu>, 28. 2. 2019.
- ECPRD 1861: Practice of voting in two or more days by the diaspora in the parliamentary elections or referendum, spletna stran: <https://ecprd.secure.europarl.europa.eu>, 28. 2. 2019.
- Hrvatski sabor. Zastupnici u Saboru, spletna stran: <http://www.sabor.hr/hr/zastupnici>, februar 2019.
- Ilc Klun Mojca (2018): Slovenska diaspora v svetu. Rokusova centrifuga, spletna stran: <https://rokusova-centrifuga.si/2018/02/26/slovenska-diaspora-v-svetu/>, 28. 2. 2019.
- IPU parline, spletna stran: <http://archive.ipu.org/parline-e/parlinesearch.asp>, februar 2019.
- Italija, Wikipedia, spletna stran: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Italija>, 20. 2. 2019.
- Law of 21 December 2005 No. 270, “Modifications to the standards for the election of the Chamber of Deputies and of the Senate of the Republic”
- List of electoral systems by country, spletna stran: https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_electoral_systems_by_country, 27. 2. 2019.
- OSCE(a): Office for Democratic Institutions and Human Rights, Romania Parliamentary Elections 9 December 2012 Osce/Odihr Election Expert Team Final Report Warsaw, spletna stran: <https://www.osce.org/odihr/elections/98757?download=true>, 22. 2. 2019.
- OSCE (b): Office for Democratic Institutions and Human Rights Romania Parliamentary Elections 11 December 2016 Osce/Odihr Needs Assessment Mission Report 27 – 29 September 2016 Warsaw 31 October 2016, spletna stran: <https://www.osce.org/odihr/elections/romania/278346?download=true>, 26. 2. 2019.

- Overseas constituencies of the Italian Parliament, Wikipedia, spletna stran: https://en.wikipedia.org/wiki/Overseas_constituencies_of_the_Italian_Parliament, 22. 2. 2019.
- Senat, La representation des francais etablis hors de France, spletna stran: https://www.senat.fr/expatries/documentation/representation_des_francais_etablis_hors_de_france.html, februar 2019.
- Senat, Mode d'élection des sénateurs, spletna stran : <https://www.senat.fr/role/senate.html>, februar 2019.
- Slovenci v zamejstvu in po svetu, spletna stran: <http://eucbeniki.sio.si/geo9/2598/index4.html>, 22. 2. 2019.
- SSKJ – Slovar slovenskega knjižnega jezika, Informacijski sistem Državnega zbora RS.
- Tintori Guido (2013): EUDO Citizenship Observatory Access to Electoral Rights Italy, spletna stran: <https://core.ac.uk/download/pdf/45683890.pdf>, 22. 2. 2019.
- Ustava Republike Italije, spletna stran: Constitution of the Italian Republic, spletna stran: https://www.senato.it/documenti/repository/istituzione_costituzione_inglese.pdf, 28. 2. 2019.
- Ustava Republike Slovenije, spletna stran: https://www.dz-rs.si/wps/myportal/Home/PoliticiSistem/URS/besedilo!/ut/p/z1/04_Sj9CPykssy0xPLMnMz0vMAfljo8zinfyCTD293Q0N3L39TQ08A5yD3Fwc_Q0NDI31w8EKDHAARwP9KKC0t6d_skWToaOBhbu5oYGnYYCjqV9wkKG7syFUPx4LovAbX5AbGgoAYtjqtw!!/dz/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/, februar 2019.
- Ustava Republike Hrvaške, spletna stran: <https://www.zakon.hr/z/94/Ustav-Republike-Hrvatske>, februar 2019.
- Ustava Romunije: Constitution of Romania, spletna stran: http://www.cdep.ro/pls/dic/site.page?den=act2_2&par1=3#t3c1s1sba62, 26. 2. 2019.
- Ustava Severne Makedonije, spletna stran: <https://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/mk/mk014en.pdf>, 27. 2. 2019.
- Zakon o izborima zastupnika u Hrvatski sabor, spletna stran: <https://www.zakon.hr/z/355/Zakon-o-izborima-zastupnika-u-Hrvatski-sabor>, februar 2019.
- Zakon o izbornim jedinicama za izbor zastupnika u Zastupnički dom Hrvatskog državnog sabora, spletna stran: <https://www.zakon.hr/z/356/Zakon-o-izbornim-jedinicama-za-izbor-zastupnika-u-Zastupni%C4%8Dki-dom-Hrvatskog-dr%C5%BEavno-g-sabora>, februar 2019.
- Zakon št. 459: Legge 27 dicembre 2001, n. 459 Norme per l' esercizio del diritto di voto dei cittadini italiani residenti all' estero, spletna stran: <http://www.camera.it/parlam/leggi/01459l.htm>, 21. 2. 2019.